

«Hizkuntza galera eta pobrezia jatorri bereko ondorioak dira»

Ohikoena da garapenerako lankidetzaren proiektuetan, galtzeko arriskuan diren hizkuntzak eta kulturak kontuan ez hartzea. Belen Urangak norabidea aldatzen hastea proposatzen du.

Testua eta argazkia:

| AMAIA UGALDE BEGOÑA |

GARAPENERAKO lankidetzaren hizkuntzak biziberritzeko proiektuak integratzeko proposamena landu dute UNESCO Etxeak, Munduko Hizkuntzen Ondarearen UNESCO Katedrak, Garabide elkarteak eta Soziolinguistika Klusterrak. Genero eta ingurumen irizpideen antzera, kultur arloko proiektuentzako atala sortzea proposatu dute, baita zehar-lerro moduan aintzat hartzea ere. Proposamena (*Garapenerako lankidetzaren proiektuetan hizkuntza-irizpidea txertatzeko proposamena*) egin ahal izateko klusterreko teknikari Belen Urangak erakunde lankidetzarako hainbat plan-gintza aztertu ditu.

Orain arte hizkuntza eta kultura bultzatzeko lanak ohiko lankidetzatik pixka bat aparte egon dira. Zergatik izan dela uste duzu?

Uste dut arrazoiak badaudela horretarako eta modu naturalean ulertu behar dela. Nazioarteko garapen lankidetzaren sortu zen nolabait munduko desoreka ekonomiko injustuei erantzuteko. Batez ere muturreko egoera latzetan egin izan da lana eta orain arte, hemen eta nazioartean, kultura esparrua ez da ikusi lehen mailako behar moduan. Ez da arraroa. Zailtasunak daude kulturen biziberritzea eta lankidetzaren lotzeko, baina pixkanaka gauzak aldatzen hasi dira.

“Ikuspegi globala falta da, feminismoak edo ekologismoak badaukaten hori. Hizkuntzen galera prozesua mundu mailako fenomeno da, eta hala denez, erantzunak mundu mailakoa izan behar du”.

Pobretze prozesuak eta hizkuntza galerak sarri elkarrekin doazela diotuzue txostenean.

Lankidetzaren proiektuetan sarri egiten da lan galtzeko arriskuan dagoen hizkuntza bateko hizkuntza komunitateekin. Kontuan eduki behar dugu hizkuntzen galtze prozesua ez dela berez sortzen den zerbait; sarritan egoera ekonomiko eta

sozial desorekatu baten isla da. Botere ekonomiko, politiko eta sozial handiagoko duen beste hizkuntza komunitate baten eraginez, askotan, botere gutxiago duen komunitateak utzi egiten dio bere hizkuntza hitz egiteari edo transmititzeari. Pobrezia eta hizkuntzen galera jatorri bereko ondorioak direla esan daiteke.

Lankidetza proiektuetan hizkuntzari ingurumenak eta generoak duten antzeko eginkizuna ematea proposatzen duzue.

Munduko krisiei erantzuteko bidean, nazioartean garapen iraunkor kontzeptuak garrantzi handia hartu du. Hori da lankidetzaren oinarriko pentsamendu nagusia, eta aztertutako plangintzetan ere horrela ikusi dut. Garapen iraunkorraren baitan hiru esparru daude: ingurumenaren zaintza, garapen ekonomiko ekitatiboa eta garapen soziala. Nazioarteko eragileek horrela aitortu dute, eta horrek eragina izan du gizartean. Joan-etorriko zerbait da: gizarteak ere eragina izan du kontzeptua garatzerakoan. Garapen sozialari dagokion atalean, ez da behar bezala kontuan hartu kulturak eta hizkuntzak daukaten pisua. Aldiz, garatu dira hainbat gai, oso-oso inportanteak: osasunaren zaintza unibertsala eta genero ikuspegia, esaterako. Uste dut oso modu naturalean integratuko dela kulturaren garapena garapen iraunkorraren baitan, eta horrek onarpen soziala ekarriko duela berekin. Izan ere, pentsaezina da garapen iraunkorra tokian tokiko hizkuntzaren eta kulturaren garapenik gabe.

Plangintzetan garatzeko falta den atala da orduan hizkuntzarena?

Espplitu egitea falta da. Aztertu ditudan plangintza guztietan agertzen da garapen iraunkor kontzeptua, baina kultura eta hizkuntzei buruz, ezer gutxi. Hori hemen eta nazioartean, horrela da. Zentzu horretan, oso interesgarria izan zen 2010ean Bangkokeko Unescok proposatu zuena; Milurteko Helburuak lortze aldera baliagarria izango litzatekeela kontuan hartzea lekuan lekuko hizkuntza. Nazioarteko erakundeak hurbiltzen ari

dira, gizarte hurbiltzen hastea komeni da: zergatik ez sortu hizkuntza guztien aldeko mugimendu global bat?

Beste gizarte mugimendu batzuen parekoa?

Zergatik ez. Gakoa da konturatzea hizkuntza bakoitzaren galera arriskua ez dela komunitate horren ardura bakarrik. Alor honetan ikuspegi globala falta da, feminismoak edo ekologismoak badaukaten hori. Hizkuntzen galera prozesua mundu mailako fenomeno da, eta hala denez, erantzunik mundu mailakoa izan behar du. Interesgarria izango

“Pentsaezina da garapen iraunkorra tokian tokiko hizkuntzaren eta kulturaren garapenik gabe”

litzateke mundu mailako mugimendu bat sortzea. Mugimenduaren motore hizkuntza gutxietako hiztunak izango ginatke. Arazoa guk bizi dugulako, eta guk daukagulako esperientzia eta elkartasun sentimendua. Baina hiztun horiek aktibatzeaz gainera, oso inportantea da hizkuntza gutxituen hiztun ez diren komunitateak ere kontzientziatzea.

Lankidetza arloan lanean dabilen jende askok soziolinguistika ezagutzen falta izango du zuen proposamenari erantzuteko. Hori oztoppa izango da?

Lankidetzan dabilenak lan asko egiten du, eta esango nuke gaur egun prozedura nahiko konplexuak daudela tartean, seguru asko burokratiakoegiak. Lan horiek errazteko bidea bilatzen ahalegindu beharko ginatke. Guk ez dugu gauzak konplexua-

go egitea nahi, gai hauek lankidetzan integratzea baino. Beste gaiekin egin den antzera, bitartekoak jarri beharko dira. Formazioa mila modutan irudikatu dezakegu. Herri honetan hori ondo egin daiteke, jende askok ulertzen duelako gaia. Hor herri administrazioak ulertu behar du ezin dela GKEen gain bakarrik utzi formazio hori, erakundeek ardura daukate.

Egungo testuinguru ekonomikoa ez da lankidetzarako onena. Diru-laguntzak asko jaitsi dira azken urtetan.

Hori horrela da, bai, baina pentsamenduak jarraitu behar du. Nik uste dut garapen lankidetza ez dela albo batean utziko, eta buelta eman go zaiola egoerari. Gure proposamena da: zergatik ez dugu irekitzen atea, galtzeko arriskuan dauden hizkuntzen gainean proiektuak egiteko? Ez dugu inor behartuko hori egitera, baina eman dezagun aukera. Hori batetik, eta bestetik, zeharlerro moduan, lankidetza proiektuetan kontuan hartu dadila bertako hizkuntzaren egoera eta bertako hiztunen pertzepzioa hizkuntzarekiko zein den.

Euskaldunok arlo honetan erantzukizun antzeko bat daukagula sentitzen duzu?

Erantzukizuna denok daukagu ikuspegi ekologiko batetik. Gure kasuan, herri bezala badaukagu eza gutza bat, momentu batean gainbeheran zetorren hizkuntza bati gutxienez norabidea aldatzeko gai izan garelako. Horregatik, gure ardura bikoitza da: alde batetik, ondorengoei hizkuntza ematea ziurtatu behar dugu, eta beste alde batetik, munduaren aurrean lagungarria izan daitekeen hori konpartitzeko prest egon behar gara. Ziur gaude bueltan zer ikasia izango dugula. ■

Babeslea: Bilboko Udala

HARRAPAZANK ESZENA
SORTUZANK TAILERRAK

harrapazank 2014

harrapazank.com

Bilbao

euskaltzaleen topagunea